

Jag är glad att mina tomtar väcker känslor

Några får tårar i ögonen. Andra vägrar tro att konstnären lever. Jan Bergerlinds uppskattade tomtemotiv tycks väcka innerliga känslor hos betraktaren.

TEXT & FOTO: HANS P A KARLSSON reportage@egmont.se

Det är svårt att gå förbi Jan Bergerlinds tomtemotiv utan att sugas in i en fantasivärld där tiden tycks stå stilla. Ibland väcker det starka känslor. – Det händer att tårarna börjar rinna hos någon äldre dam när hon ser mina bilder, kanske för att hon minns något från sin barndom, säger Jan Bergerlind. Det känns gott att jag har förmedlat en känsla. Illustratören Jan Bergerlinds julmotiv har gjort succé de senaste åren. Men den minnes-

god läsaren kommer säkert ihåg namnet från förr. Under 25 år illustrerade han romaner och noveller för Hemmets Journal. Han var oerhört efterfrågad och när det var som mest att göra var Jan uppbokad ett och ett halvt år framöver. Bakom verken ligger en liten nypa talang, en matsked formell utbildning och en stor skopa övning, menar han själv. – Idag vill jag knappt kännas vid de bilder jag gjorde i början av 1970-talet. Men det är förhoppningsvis ett tecken på

att jag har utvecklats... Jan tillbringade sina första fem år i Billingsfors i Dalsland och minns fortfarande den stora mossiga Pomperiposastenen som han och hans mamma ofta fikade vid. Han lekte dagligen i skogen och från sin balkong kunde han se Laxsjön blänka. Nere vid sjön tuffade ångloken förbi och gnisslade in på tågstationen.

Gammaldags miljö

– Jag har kvar en del minnen från den miljön, men annars får jag mest mina idéer här på gården i Hyssna. Här finns skogen, kullarna och sjöarna. Inte långt härifrån ligger Åskhults by med de gamla gårdshusen. Därifrån är många av mina motiv hämtade. Det ska ju vara gammaldags miljö

som man känner igen sig i. Lusten att rita har följt Jan genom livet. Livlig fantasi har han alltid haft. En teckningslärare på högstadiet i Göteborg sa åt honom att aldrig sluta måla. Men det var först när han träffade sin hustru Lise-Lotte som han började tänka på att kanske försörja sig på sitt konstnärskap. – Min frus pappa var redaktör för tidningen Sjömannen och de hade mycket teckningar, både till noveller och till artiklar. Efter ett tag ville Jan gå vidare till veckotidningsgenren, där flera av hans förebilder var tecknare. – Jag tog helt enkelt provbilder under armen och åkte tåg upp till Stockholm eller ner

I skogarna och på kullarna i hemtrakterna i Hyssna i Västergötland hittar Jan Bergerlind de flesta motiven till sina tomtemålningar.

Nöjda tomtar gav lycka till gården

Enligt folktron skötte gårdstomten om både gård och djur. Som tack sattes det ut en skål gröt på trappan om julen och ibland ett par stickade vantar. Men han var svår att hålla sig väl med. Om han fick för mycket gåvor kunde han bli lat och sluta arbeta och om man råkade reta upp honom kunde han riva ett stängsel så att djuren rymde eller rent av bränna ner gården. Det finns berättelser om att han ska ha dräpt en ko för att han inte fick en klick smör i gröten. Men den tomte som mädde väl skänkte lycka till gården.

Tomtarna hamnar inte bara på julkort, utan blir också bonader, muggar, figurer med mera.

till Malmö och knackade dörr hos redaktionerna, berättar han. En del tyckte att jag kunde öva lite mer och komma tillbaka, men en och annan vågade prova mig. Glad i hågen satt Jan på tåget hem och lusläste romaner och noveller. Han var noga med att detaljer som hårfärg, ögonfärg och kläder skulle stämma överens med texten. Nästa gång han reste iväg hade han med sig ännu fler bilder att visa upp och sedan 1975 har han kunnat försörja sig på sitt måleri. – Min fru Lise-Lotte och mina barn har varit med som modeller till illustrationerna hur många gånger som helst. Ibland är grannar eller någon bekant med och då har jag fotograferat dem i olika vinklar

och miljöer. Är det någon särskild katt eller hund eller bil med, måste jag ge mig ut och fotografera detta för att veta exakt hur det ser ut. Det arbetet har varit väldigt roligt. Glad i hågen satt Jan på tåget hem och lusläste romaner och noveller. Han var noga med att detaljer som hårfärg, ögonfärg och kläder skulle stämma överens med texten. Nästa gång han reste iväg hade han med sig ännu fler bilder att visa upp och sedan 1975 har han kunnat försörja sig på sitt måleri. – Min fru Lise-Lotte och mina barn har varit med som modeller till illustrationerna hur många gånger som helst. Ibland är grannar eller någon bekant med och då har jag fotograferat dem i olika vinklar

och miljöer. Är det någon särskild katt eller hund eller bil med, måste jag ge mig ut och fotografera detta för att veta exakt hur det ser ut. Det arbetet har varit väldigt roligt. Glad i hågen satt Jan på tåget hem och lusläste romaner och noveller. Han var noga med att detaljer som hårfärg, ögonfärg och kläder skulle stämma överens med texten. Nästa gång han reste iväg hade han med sig ännu fler bilder att visa upp och sedan 1975 har han kunnat försörja sig på sitt måleri. – Min fru Lise-Lotte och mina barn har varit med som modeller till illustrationerna hur många gånger som helst. Ibland är grannar eller någon bekant med och då har jag fotograferat dem i olika vinklar

han mer direkt kontakt med kunderna. Varje år hinner han måla fyra, fem nya motiv och idag räknar han med att han har ett åttiotal julbilder totalt. – Det kan komma människor som blir alldeles exalterade och pekar på någon tavla och säger att de hade den i köket när de var små – trots att jag målade den för bara ett par år sedan. Det är alltså motiv som man känner igen, även om de är nya. – En dam trodde att jag drev med henne när jag sa att jag hade målat bilderna. Hon kunde inte tänka sig att konstnären fortfarande lever, eftersom motiven är så gammaldags. Julen är ju väldigt traditionsbunden i Sverige. – Den ska se ut som den alltid har gjort! ■